

4629

✓ 4

2 křehké přelopy.

894.5110
—
Z-57

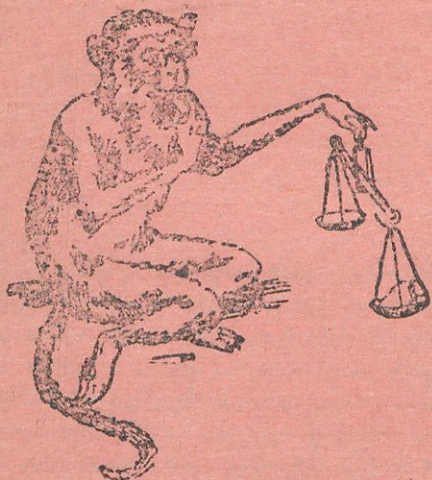
1930

542 48

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏԵՆՆԱԿԱՆ
Ս. ՇԱՐԲ

№. 4

ՀԷՐԵՍԹԵՆԵՐ / 50

Թարգմ. Հունգարերենից
Մ. ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

894.511
2-57

Ֆրուտոսա
1930
ԲԱՄԲԱՍԱ

208

2003

894.5116

Z-57

www

տենօք զժրախտ ջաղացական մը կար-
Ա՛յնքան զժրախտ էր. որ ի՛նչ զործի
ձեռք զարնէր՝ ընաւ չէր յաջողեր Դառնացած՝
յճակին հզերքը գնաց ու խորհեցաւ ինքզինքը
յիճը նետել որպէսզի ազատի այս անտանկի
կեանքէն երբ յճին հզերքը կեցած հրաժեշտ
կ'ուզէր տալ Աստուծոյ գեղեցիկ աշխարհին՝ ի-
րեն ներկայացաւ հրաշալի յաւերժանարս մը:

—Ի՞նչ ունիս ջաղացական

Ջաղացականը ըսաւ թէ ո՛րքան զժրախտ
եղած է ամբողջ կեանքին մէջ:

Յաւերժանարսը քաջալերեց զինքը և ըսաւ.

—Բնաւ մի տխրիր, ես պիտի օգնեմ քեզի

և չափէն աւելի դրամ պիտի ունենաւ, միայն փոխարէնը կը պահանջեմ որ տանդ ամէնէն երիտասարդը ինծի տաւ:

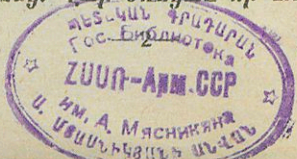
Ջաղացականը գիտէր որ այդ առտու տան կատուն վեց ձագ ծնած էր. ուստի սիրով խոտացու յաւերժանարսին տալ տունի ամէնէն երիտասարդը:

Սակայն երբ տուն դարձաւ՝ այլապէս յրան առջեւ ծառան իրեն կը սպասէր ուրախութեամբ աւետելու համար որ կինը մանչ զաւակ մը ծնած է:

Յաւերժանարսը իր խոտումը կատարեց, Ջաղացարսին ըստ ձեռնարկած գործերը սկսան յաջող երթար: Ձէր գիտեր ո՛ւր դնել շահած շատ մը ստակները՝ նորածին կայտառ տղան սկսաւ մեծնար, կ'երեւի յաւերժանարսը մոռցած էր իր պահանջը, որովհետեւ ուղերու չեկաւ:

Տարիները իրարու ետեւէ անցան, տղան առողջ երիտասարդ մը դարձաւ և իրեն այնպիսի կին մը գտաւ՝ որուն նմանը չկար: Ոսկեգոյն մազերը գետինը կը հասնէին: Այր ու կին երջանիկ կ'ապրէին, զիրար շատ կը սիրէին և իրենց բան մը չէր պակսեր:

Անգամ մը սակայն երբ երիտասարդը լիճին եղելքը կը պտըտէր, Ջուրին մէջէն հրաշալի երգ մը լսեց:

4573-56
37

կ'երգէ, այդ տուն երկու ճերմակ բազուկներ երկնցան և զինքը Ջուրին մէջ տարին:

Կինը ամէն տեղ փնտռեց իր սիրելի ամուսինը, մինչեւ անտառները և դաշտերը դնաց, բայց ի գո՛ւր Նստաւ: Լիճին եղելքը և սկսաւ լար: Այդ տուն փոքրիկ կանանչ գորտ մը ցատկեց իր դիրկը: Կինը զայն չժնտեց, այլ չոյեց ու քանի մը ճանճ բռնելով տուաւ անոր որ ուտէ: Այն տուն գորտը բռաւ:

— Ըրած բարի գործիդ փոխարէն բարիք սպասէ: Գիտցի՛ր որ ամուսինդ այս լիճին յաւերժանարսին ձեռք գերի է: Կ'ուզե՞ս զինքը ազատել: Կինը պատասխանեց.

— Ինչպե՞ս չեմ ուղեր:

Գորտը խորհարդ տուաւ.

— Այն տուն ոսկեգոյն մազերդ արմատէն կտրէ, ուսկան մը շինէ և լիճը ձգելով սպասէ: Կինը երկար—բարակ չմտածեց, մազերը արմատէն կտրեց, ուսկան մը շինեց և լիճին Ջուրին մէջ տարածեց:

Վերջապէս երեցաւ ամուսինը և ոսկեգոյն ուսկանը իր վրայ քաշեց: Ետեւէն եկաւ յաւերժանարսը բայց չիրցաւ զինքը Ջուրին խորք քաշեր երիտասարդը Ջուրէն դուրս ցատկեց, կնոջը հետ տուն դնաց և ա՛յ անգամ մըն ալ լիճին կողմը չդնաց:

Ի գո՛ւր երգեց չոր յաւերժանարսը:

Ասկէ շատ, շատ տարիներ առաջ թագաւոր մը կ'ապրէր: Ան երեք զեղեցիկ, հրաշալի աղջիկներ ունէր: Անոնք կը բնակէին բարձր լեռան մը գագաթը, սիրուն զղեակի մը մէջ և բնաւ լեռնէն վար չէին իջներ, որովհետեւ թագաւորը իր աղջիկները աչքին լոյսին պէս կը նայէր:

Ով որ զանոնք կը փափագէր տեսնել՝ պէտք էր բարձր լեռը մագլցիլ, ուր զանգատելու պատճառ մը չէր ունենար, որովհետեւ հիւրերը վերը շատ սիրալիր ընդունելութիւն կը գտնէին: Կաթի ու կարագի մէջ կը լոգային, ոսկի մահճակալներու մէջ կը պառկէին, կերակուրներնին ոսկի պնակներով կը բերուէր: Այս սիրալիր հիւ-

րասիրութիւնը կը տեսէր մինչեւ ա՛յն ատեն՝ երբ հիւրը մաքէն կ'անցնէր աղջիկներէն մէկը կնութեան առնելու: Այդ պարագային անմիջապէս զինքը զղեակէն կը վանտէին որովհետեւ թագաւորը ա՛յնքան չարսիրտ էր, որ ինքը միայն կ'ուզէր հիւանդ իր աղջիկներուն վրայ: Ան միտքը դրած էր բնաւ զանոնք չամուսնացնել:

Սակայն ո՛վ որ թագաւորին աղջիկները տեսած էր, մէկին կամ միւսին սիրահարուած էր, որովհետեւ շատ զեղեցիկ էին: Այդքանորքա զիտէին թէ եւ թէ անոնց սիրահարուողներուն փախճանքը վաճառուիլ է, րայց՝ աշուճանդերձ նորէն կը փորձէին մէկը կամ միւսը կնութեան ուզել: Կարծելով որ պիտի չմերժուէին Բայց թագաւորը կը խնդար անոնց վրայ և զղեակէն դուրս կը վաճառէր:

Պատահեցաւ անգամ մը, որ զղեակին մէջ մեծ ձիարչաւ մը սարքեցին: Ամէն կողմէ ամենալայտնի մրցակիցներ հասան Ամէնէն ետքը ամենազորաւոր պետութեան թագաւորին որդին հասաւ, որուն զգեստը արծաթագոյն էր՝ ձիուն համեմատն պէս: Ամէնքս հիացած կը դիտէին զայն: Արշալին մէջ ան բոլորին յաղթեց, միայն ուրիշ թագաւորի մը տղան մրցորդ մնաց:

Երկու փոսիեանները երբ տեսան որ իրար

չեն կը նարչաղթել՝ իրարու ձեռք տուին և ղէպի
Թագաւորը արչաւելով այսպէս ըսին անոր.

—Տէր Արքայ, տեսար որ ոչ ոք յաղթեց
մեզի Իրրեւ մրցանակ մեզի կնութեան տուր
երկու մեծ աղջիկներդ. քեզի կը մնայ փոքրիկը:

Թագաւորը բարկացաւ, վեր դատքեց գա-
հէն, մօտիկ չբրտւ աղջիկներուն աղաչանքը և
երկու արքայորդիները իր զգեակէն դուրս
վաւտեց:

Հազիւ թէ դանոնք դուրս վաւտած էր,
յանկարծ գեղեցիկ յաւերժանարս մը երեւցաւ
զգեակին գաւթին մէջ ու բարկացած ըսաւ.

—Չա՛ր, Թագաւոր, չթողուցիր որ աղջիկ-
ներդ երջանիկ ըլլան, թէև բարի Աստուած տ-
նոր համար տուած էր անոնց գեղեցկութիւնն
ու բարութիւնը. որ երկու յաղթակաւորները տ-
նոնց հետ երջանիկ ըլլան Թող քու քով մնան,
բայց ո՛չ հոս, այլ հողին տակը՝ խաւարին մէջ:

Յաւերժանարսը ձեռքի խաւազանը երեք
անգամ գետնին զարկաւ, հողը բացուեցաւ և կըլ-
լեց չար Թագաւորը իր երեք աղջիկներուն և
հանդիսատես փողովըզեան հետ:

Ա Ն Տ Ա Ռ Ի Ն Ա Ղ Զ Ն Ա Կ Ը

նգամ մը, մեծ մութ անտառին մէջ
կ'ապրէր փոքրիկ աղջիկ մը. Ան զեռ-
շատ պղտիկ էր երբ արծիւ մը գինքը
շափշտակեց. որտորդ մը այդ արծիւը զարկաւ
հրաշանով, ո՛յնքան միտին ուժ մնացած էր ար-
ծիւին վրան որ հազիւ կրցաւ աղջնակը մեծ ան-
տառին մէջ թնդուր ու քիչ ետք սասկեցաւ:
եղջերու մը աղջնակին հանդիպեցաւ, սիրեց զայն
ու կերակրեց. աղջիկը այնքան մեծցաւ, որ
քնքն ալ սկսաւ իր ուտելիքը ճարեր ֓ոքրիկ
աղջիկը շատ երջանիկ էր անտառին մէջ, սով-
քեցաւ անասուններուն լեզուն, նոյնիսկ խոտե-
րուն և ժայռերուն լեզուէն ալ սկսաւ հասկնալ:
Հոն անտառին մէջ պահապան մը կ'ապ-

րէր, ան այ աղջնակ մը ունէր: Աղաւնի կը կոչէին զինքը, որովհետեւ այնքան խելօքիկ և սիրունիկ էր:

Անգամ մը Աղաւնին շատ հեռուները թափառեցաւ և անտառին աղջնակին հանդիպեցաւ: Երկու պզտիկները շուտով իրարու հետ բարեկամացան ու զիրար սիրեցին: Աղաւնին տուն տարաւ անտառին աղջնակը, խնդրեց իր հայրիկէն որ իրենց տունը մնայ: Պահապանը թող տուաւ և խորհեցաւ թէ ինչ անուն դնէր այդ կարմիրերես աղջնակին ու բաւ:

—Վարդունի թող րլայ անունը:

Ոտերը կը բնակէր տգեղ, զառամած վհուկ մը, որ նախանձեցաւ Վարդունիին վրայ, որովհետեւ Աղաւնին ա՛յ իր թոռնիկին երևոր չէր նայեր: Ան միտքը դրաւ երկու աղջիկներն ալ մեռցնել:

Վհուկը ժողովեց շատ մը թունաւոր բոյսեր և մեծ ամանի մը մէջ եփեց, բայց Վարդունին, որ թունաւոր բոյսերը լաւ կը հանչնար, հասկըցաւ անոր չար միտքը և Աղաւնիին ձեռքէն բռնած վհուկին տունէն հեռացաւ:

Վհուկը իր թոռնիկը անոնց հետեւն զրկեց որ ետ դառնան թռչունները և անտառին տերեւները հասկցուցին Վարդունիին թէ վհուկը իր ծօղակը կ'ուզէ ձգել զիրենք: Վարդունին իր

ընկերուէին թռչուն դարձուց և ինքն ալ վարդենի մը եղաւ: Վհուկին թոռնիկը ետ դարձաւ և ըսաւ մեծ մօրը:

—Ճամբան բան մը չտեսայ բացի զեղեցիկ վարդենիէ մը, որուն վրայ թռչուն մը թառած էր: Վհուկը բարկացաւ, յանդիմանեց թոռնիկը և ըսաւ:

—Գնա՛ այդ վարդենին և թռչունը հոս բեր: Թոռնիկը կրկին գնաց: Վարդունին առաջուց զիացաւ որ նորէն կը հետապնդուին ինքը և ջուր դարձաւ և Աղաւնին ալ սազ:

Թոռնիկը նորէն ետ դարձաւ ու վհուկին ըսաւ:

—Ո՛չ վարդենի կայ և ոչ թռչուն, այլ լճակ մը՝ որուն մէջ սազ մը կը լուացուի:

—Վա՛յ քեզի, անճարակ, երկու աղջիկներն են անոնք, ըսաւ վհուկը սրտնեղած և այս անգամ ինքը անոնց հետեւն գնաց:

Թռչունները իմայն տունն Վարդունիին: Աղաւնին ժայռ դարձաւ, իսկ Վարդունին հիւզակ մը եղաւ ու ժայռին տակ պահուըտեցաւ: Երբ վհուկը հիւզակին մէջ կ'ուզէր մտնել, ժայռը զլսուն վրայ ինկաւ, տեղն ի տեղը սպաննեց զինքը: Այն ատեն երկու աղջնակները տուն գացին և մինչեւ մահ միասին երջանիկ կեանք մը ապրեցան:

տե՛նա՛ր ի՛նքնա՛նուա՛ն ու ա՛նամբիտ աղ-
ջիկ մը կալա՛ Ա՛յնքա՛ն ա՛նամբիտ ու թե-
թե՛սամբիտ էր որ բնաւ չէր աշխա-
տեր որպէսզի ձեռքերը փախուէլ մնան՝ չէր օգ-
նէր իր մայրիկին որ մի գուցէ ուտերը ծախն, նոյն
խակ սաղերը սրտնէրու չէր տանէր որ չրկայ թէ
զեմքը արեւէն սլորի։ Միայն պարեկ կը սի-
րէր Աստուծոյ իրկուին միշտ կը պարէր, միշտ
հայեցիկն տաջեւ կեդսմ իր զեղեցիկս թեան վրայ
կը հիանար։ Սակայն կոչիկները կը հինցնէր։

Անգամ մը երբ նորէն կոչիկները պատռեց՝
մայրը բարկանալով ըսաւ.

— Աղջիկս, ապեւս կոչիկ չես գտներ։ Եթէ
պարեկ կ'ուզես՝ բաղիկ օտքով պարէ։

Կիրք ելաւ անամբիտ պարուհին ու բարկա-
ցած ըսաւ.

— Առանց կոչիկի չեմ պարեր, եթէ չէք
տար՝ սատանայէն կ'ուզեմ։

Հազիւ թէ այս խօսքերը բերնէն ելան՝
սատանան երեւցաւ իրեն, ձեռքը կարմիր կոչիկ
մը բռնած։

— Ո՛հ, ի՛նչ զեղեցիկ կոչիկ է, բացագանչեց
աղջիկը։

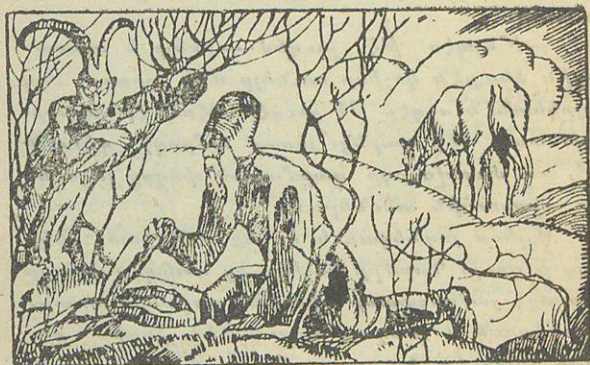
— Եթէ կ'ուզես՝ քեզի կուտամ, ըսաւ սա-
տանան։

— Ի՞նչպէս թէ չուզեմ. — ըսելը և սատա-
նային ձեռքէն կոչիկը առնելը մէկ ըրաւ։ Այդ
վայրկեանէն ուղէր թէ չուզէր պէտք էր պարեր
Նախ տան մէջ պարեց, յետոյ ամբողջ գիւղին
մէջ, ու ժողովուրդը զարմացած փողոց լեցունե-
ցաւ պարուհին տեսնելու։

Այլեւս յոգնեցաւ և ուղեց հանդիստ ընկը
բայց ի գուր կարմիր կոչիկը կը ստիպէր գինքը
որ պարէ յաջորդաբար գիւղին, դաշտերուն, ան-
տառներուն և քաղաքներուն մէջ։ Հոգին բե-
րանը եկած էր. կը պաղատէր որ ճար մը գրո-
նեն որ զադրի պարեկէ, բայց ի գուր։ Սատա-
նային կոչիկը միշտ պարել տուաւ մինչեւ որ
մեռած գետին ինկաւ։ Հոգին սակայն չարու-
նակեց պարեր Նախ Արքայութեան դուռը զար-
կաւ. բայց ներսէն ըսին իրեն.

—Հոս ներս շեն, տոներ այնպիսի մէկը
 որ միշտ կը պարէ:

Յետոյ դժուար գնաց. հոն ալ ներս չառին,
 ու ստիպուած երկնքին ու երկրին մէջտեղը
 կտրմիր կօշիկներով կը պարէ և պիտի պարէ
 յաւիտեան:

Օ Ն Ն Ի Կ Ն Ո Ւ Մ Ա Ր Ի Ն

Ա.

Սենօք փոքր քոյր և եղբայր մը կային,
 Օննիկ և Մարիամ: Հայրերնին փայ-
 տահար էր, այդ պատճառաւ իրենց խեղճուկ
 տնակը անտառին եզերքն էր:

Անգամ մը քոյր ու եղբայր մեկնեցան դա-
 ցին տեսնելու համար թէ ո՞վ է հեռուն, ան-
 տառին խորը «քու քու» կրկնողը: Գացին ու
 դացին, անօթեցան, հացերնին կերան ու սկսան
 զրօննուր Մարին ծաղիկ կը ժողվէր իսկ Օննիկ
 թիթեռնիկներուն և թռչուններուն հառւէն կը
 վազէր:

Ուշ անդրադարձան որ մթնել սկսած էր,

Թռչունները և թիթեռնիկները իրենց քոյները քաշուած էին, քոյր ու եղբայր սկսան վախնալ։ Տանը ճամբան փնտռեցին բայց չգտան, ի՞նչպէս գտնէին, քանի որ բնաւ անտառին խորը եկած չէին։

Երբ լալէն ու ճամբայ փնտռելէն յոյնեցան՝ մեծ ծառի մը տակ նստեցան։ Մարի եղբորը դուռը իր ծնկին վրայ առաւ ու քնացան։

Միւս առտու, կռնուխ, երբ արեւը ծագեցաւ, ա՛յ չվախցան անտառէն։ Ձեռք ձեռքի բռնած նորէն սկսան տան ճամբան փնտռել։

Եկան ու դռքին ու վեջապէս տնակ մը տեսան, բրուն պատը և տանիքը մեղրով եփուած խմորեղէնով չիւռւած էին, իսկ պատուհանները՝ շաքարով։ Երկուքն ալ շատ անօթի էին, երկար բարակ չմտածեցին, ու սկսան պատէն կտոր մը փրցնել և ուտել։ Յանկարծ դուռը բացուեցաւ և տղեղ, մեծ քիթով մամիկ մը դուրս ելաւ տունէն։ Երկու փոքրիկները այնպէս մը վախցան որ ձեռքերնուն խմորեղէնները վար ձգեցին։

Բ

Ճատուն սակայն, որ տանը տէրն էր, մպտաղէմ նշանըրաւ որ ներս հրամեն, ըսելով թէ ներսը աւելի բնախր և համով տակիքներ կան։ Երկու փոքրիկները առանց երկար բարակ խորհելու ուրախացած ներս մտան։

Ի զուր սկսան լալ երբ ճատու կինը Օննիկը վանդակի մը մէջ բանտեց որ իրեն համար գիրցնէ, իսկ Մարիին ա՛յնքան գործ տուաւ, որ հազիւ կրնար մինչեւ իրկուն յինչներ Պառաւր ամէն առտու քննելու կ'երթար տեսնելու համար թէ Օննիկը գիրցա՞ծ է։ Փոքրիկը չափէն աւելի խելացի ըլլալուն՝ երբ պառաւր կը հրամայէր իրնն որ մատը դուրս հանէ, բարակ ոսկոր մը դուրս կը հանէր։ Պառաւր սկսաւ սրբունեղիլ որովհետեւ ամէն օր առատ ուտելիք կուտար և զեւ չէր գիրնար որ կարենայ ուտել զայն։

Այլեւս համբերութիւնը հատած ըսաւ.

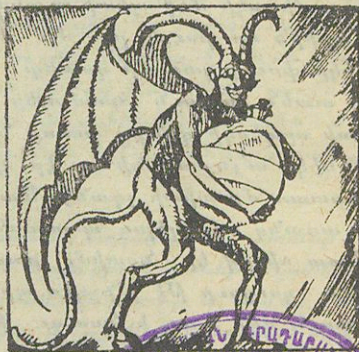
—Ուրեմն եթէ չպիտի գիրնաս, քեզի այսպէս նիհար վիճակի մէջ պիտի ուտեմ։ Եւ հրրամայեց Մարիին որ փուռը լաւ մը վառէ։ Փոքրիկ ազջիկը փուռը լաւ մը վառեց։

Այն տանն ճատունն հրամայեց որ թիին վրայ նստի որպէսզի զինքը փուռը նետէ, որովհետեւ Օննիկը ա՛յնքան նիհար էր որ վրան ուտելիք պատաւ մը պիտի չգտնէ։ Մարին չվախցաւ, այլ առանց այլայիլու պոտախառնեց.

—Շատ սիրով կը նստիմ, բայց խնդրեմ նախ դուն ցուցուր թէ ի՞նչպէս պիտի նստիմ։

Ճատուն վեր ելաւ և նստաւ թիին վրայ։ Մարի խելոյն պառաւր փուռը նետեց որ քանի

մը վայրենանէն այրեցաւ, մրկեցաւ և փչեց հողին
 Հաաաւ կիներ շատ մը ազաքներ և սզջիկ-
 ներ կախարդած էր: որոնք իրեն տանը մօտերը
 ծաղիկներ ու թռչուններ եղած կ'ապրէին: Երբ
 Հաաաւն հողին փչեց՝ այդ բոլոր ծաղիկները և
 թռչունները հողի առին, քայիլ ու խօսիլ սկսան
 և Մարիին ու Օննիկին հետ իրենց տունները
 դարձան կախարդ պառաւին ունեցած բոլոր
 հարստութիւնը իրենց հետ տանելով, և ասոնք
 ամէնքն ալ տուն տեղ եղած իրենց զաւակնե-
 ժուն հետ հիմակ երջանիկ կեանք մը կ'ապրին
 եթէ զեռ մեռած չեն:

7079
«ԳՅՐՈՒՆ» ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՄԱՏՆԵՍՇԱՐ

Գրատուն «Ժյուլմոստա»

Tip. „Frumoasa“, Frumoasa (Jud. Ciuc)
Roumanie

Ա. ՇԱՐԲ

1. Փոքրիկ Կարմիր Գլխանոցաւորը
2. Կօշիկ Լազարի Կատուն
3. Ոսիկէ ժամանակամիջոցին Վախճանը
4. Լէքեաթներ

2768000

Գին հատը 7 լէյ, արտատաճան 1 ֆրնո. ֆրնք.
(Ուղեւորիկայ հայ վարժարաններու աշակերտներուն համար քաջութարար հատը 5 լէյ)

«ԳՅՐՈՒՆ» մանկական-պատանեկական տմասթերթի հրատարակուած երեք թիւերը (պատկերազարդ 144 մեծադիր էջ) կ'արժեն 60 լէյ

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0008916

